

فرهیختگان؛ جان بولتون، مشاور سابق امنیت ملی دونالد ترامپ مرد جنجال‌هاست. اگر کتاب‌ها پس از انتشارشان سروصدا به‌راه می‌اندازند، او می‌تواند کاری کند که پیش از توزیع کتابش این اتفاق بیفتد. قرار است کتاب خاطرات جان بولتون ۲۳ ژوئن (۳ نیر) عرضه‌شود، اما انتشار بخش‌هایی از این کتاب در سه روزنامه آمریکایی، فضای سیاسی آمریکا را درگیر خود کرده است. چهارشنبه هفته گذشته روزنامه‌های نیویورک‌تایمز، واشنگتن‌پست ووال استریت‌ژورنال، بخش‌هایی از کتاب «در آن اتاق اتفاق افتاد، خاطره‌ای از کاخ سفید» بولتون را که به حضور او در جایگاه مشاور امنیت ملی ترامپ مربوط است، منتشر کردند. قرار بود این کتاب در اواسط ماه مارس منتشر شود، اما انتشار آن چندماه به تعویق افتاد. حالا در آستانه انتشار کتاب دولت ترامپ درتلاش است از مسیرهای قانونی جلوی انتشار آن را بگیرد. ۱۶ ژوئن، دولت ترامپ داد‌خواستی را با هدف به تعویق انداختن مجدد انتشار یاد غیر این‌صورت جلوگیری از کسب درآمد بولتون از هرگونه فروش کتاب به دادگاه ارائه کرد. این برای دومین بار در دوده گذشته است که بولتون دست به انتشار کتاب خاطراتش می‌زند. او در دو برهه در دستسگاه دولتی آمریکا جایگاه مهمی کسب کرده و در هر دوره نیز دست به انتشار کتاب زده است. در دوره نخست از آگوست ۲۰۰۵ تا دسامبر ۲۰۰۶ بولتون سفیر آمریکا در سازمان ملل بود و پس از اتمام این مسئولیت کتاب «تسلیم‌شدن یک گزینه نیست، دفاع از آمریکا در سازمان ملل و خارج» را نوشت. در دومین دوره او از آوریل ۲۰۱۸ تا سپتامبر ۲۰۱۹ مشاور امنیت‌ملی کاخ‌سفیدبودودومین کتابش‌رانوشت. بولتون جز این دو مقطع و معاونت وزارت‌خارجه، تقریباً‌مسئولیتی عالی در دولت آمریکا نداشته‌وتنها عضو‌پیوسته‌ارشده در موسسه امریکن‌انترپرایز و کارشناس مسائل بین‌الملل در شبکه‌تلویزیونی فاکس‌نیوز‌بوده‌است. بااین حال شخصیت جنجالی‌واباعت‌شده نام بولتون بیش از مسئولیت‌هایش مشهور شود. وی در سیاست آمریکا به دسته‌بازهای جنگ‌طلب «تعقل دارد. اصلی‌ترین راه‌حل این سیاستمدار کینه‌کار جمهوری‌خواه بمباران است. او به‌دولت‌های مختلف‌آمریکا‌درباره‌افغانستان، عراق، کره‌شمالی و حتی ایران پیشنهاد کرده‌بود این کشورها را بمباران کنند. اکنون با انتشار دومین کتاب خاطراتش، به‌نظر می‌رسدراهبرد‌بمبارانی او در سیاست خارجی در سیاست داخلی نیز قابل‌تعمیم است.

بولتون ۷۲ ساله، این بار نه افغانستان و عراق که دونالد ترامپ را هدف‌بمباران خود‌قرار داده‌است. وی اگرچه در سیاست داخلی فاقد توانایی دولت‌اتر‌ترامپ و حامیان جمهوری‌خواه‌اش است و طرفدار چندانی ندارد، اما در حوزه‌سیاست‌خارجی‌اوبرای هر کشوری و حتی رئیس‌جمهور سال گذشته‌اش نیز می‌تواند‌ویرانگر باشد. در این کتاب جان بولتون با توجه به جایگاهی که داشته، تمرکز اصلی‌اش را بر حوزه‌سیاست‌خارجی معطوف کرده‌و از این ناحیه به‌تقد عملکرد ترامپ پرداخته‌است. او حتی برای اشاره به اظهارات عجیب و غیرمنطقی ترامپ هم مثال‌هایی در حوزه‌سیاست‌خارجی زده‌است تا به مخاطبانش بفهماند اطلاعات رئیس‌جمهور آمریکا در موضوعات ژئوپلیتیک تقریباً هیچ است و «ترامپ بیشتر زمان خود را به‌جای آنکه صرف گوش دادن کند، به حرف زدن می‌گذراند.» بولتون برخلاف ترامپ که فاقد تجربه در حوزه‌سیاست‌خارجی است، سوابق گسترده‌ای در این حوزه دارد و از ذهن بسیار منسجمی درباره مسائل بین‌المللی نسبت به‌شخصی مانند ترامپ برخوردار است. بولتون با این پیشینه و با اتکا به ۱۷ ماه همراهی با ترامپ در کاخ سفید، در کتابش می‌نوسد که ترامپ هیچ استراتژی بزرگ بین‌المللی یا حتی یک مسیر ثابت را دنبال نمی‌کرد و تفکر او مانند یک بنگاه‌دار است. او علاوه‌بر تأکید بر فقدان برنامه‌منسجم آمریکا در حوزه‌سیاست‌خارجی، به‌موضوعاتی اشاره کرده که نشان می‌دهد ترامپ با همین آشفتگی در سیاست‌خارجی، تلاش کرده از ظرفیت کشورهای دیگر چون چین و اوکراین برای پیروزی در انتخابات ریاست‌جمهوری ۲۰۲۰ سوءاستفاده کند. این همان اتهامی است که ماه‌ها قبل دموکرات‌ها به ترامپ زدن و استیضاح او را به جریان انداختند، اما با کمک سناتورهای جمهوری‌خواه، ترامپ از مهلکه جان سالم به‌دربرد. چندماه بعد از این استیضاح ناکام، جان بولتون در کتاب خاطراتش استنادی‌افشا کرد که دامنه‌آن وسیع‌تر از آن چیزی است که دموکرات‌ها گمان می‌کردند. بهترین‌تعبیر برای این کتاب را نویسنده واشنگتن‌پست به کار برد؛ او در کنار پرداختن به جزئیاتی از این کتاب نوشت که «کتاب جان بولتون پر از افشاهای شگفت‌انگیز است که او باید زودتر به ما می‌گفت.» رمرجموع می‌توان گفت که بولتون تلاش می‌کند از ترامپ در این کتاب تصویر یک انسان ناتوان و کم‌سوادی‌ترسیم کند که منافع شخصی‌اش به منافع ملی آمریکا‌ارجحیت دارد.

سند دسته اول برای اوکراین‌گیت

یکی از موضوعات مهم در خاطرات بولتون به‌ماجراهای بی‌امی‌گردد که در آمریکا به «اوکراین‌گیت» مشهور شد. هم‌راه سال گذشته اطلاعاتی به‌دست دموکرات‌های مجلس نمایندگان رسید که نشان می‌داد دونالد ترامپ از ولادیمیر زلنسکی رئیس‌جمهور اوکراین خواسته که درباره تخلفات پسر جوبایدن کاندیدای دموکرات‌ها در انتخابات ۲۰۲۰ تحقیق کند. این افشاجاری درنهایت به استیضاح ترامپ انجامید، ولی به‌دلیل عدم همراهی سناتورهای جمهوری‌خواه و ادعای اینکه شاهدان فقط مدارک دست دوم‌ر ارائه دادند، حاضر به تأیید استیضاح نشدند. اکنون اما بولتون در خاطراتش شواهد دست‌اولی‌افشا کرده که نشان می‌دهد ترامپ کمک امنیتی ۳۹۱ میلیون دلاری اوکراین را تا زمانی که اوکراین علناً تحقیقات مربوط به تخلفات دموکرات‌ها، ازجمله پرونده بایدن و فرزندش را صادر نکند، تعلیق می‌کند. بولتون که خود در اتاق محل گفت‌وگوی تلفنی دو رئیس‌جمهور حضور داشته‌است، در خاطراتش نوشته که او ومایک پومپئوزیر امور خارجه ومارک اسپروزی‌ر دفاع هشت تا ۱۰ بار سعی کرده‌اند رئیس‌جمهور را ترغیب کنند تا این کمک‌ها را که اوکراین برای دفاع در برابر روسیه به‌شدت به آن نیاز داشت، آزاد کند، اما این تلاش‌ها نتیجه‌ای نداشت‌ه است. بولتون که در جریان استیضاح حاضر به همکاری نشد و انتقادات تندری را نیز از جانب دموکرات‌ها دریافت کرد، در کتابش دلیل عدم موفقیت دموکرات‌ها در استیضاح

جهان‌شهر

جان بولتون، مشاور سابق امنیت ملی آمریکا در کتاب خاطراتش، روایت‌های عجیب و شگفت‌انگیزی از شیوه مدیریت رئیس‌جمهور آمریکا را افشا کرده است

دوئل گابوی با قمارباز

رئیس‌جمهور روسیه در این دیدار آنقدر به‌دست‌آورده که باید قهقهه‌سر‌دهد.

دیکتاتورپروری ترامپ

یکی دیگر از اتهامات سنگین بولتون به‌ترامپ که وی آنها را در راستای علاقه رئیس‌جمهور آمریکا به دیکتاتورهای می‌داند، مساله‌رهایی‌هالک‌بانک‌ترکیه از اتهاماتش در دادگاه نیویورک است. براین اساس رجب‌طیب اردوغان رئیس‌جمهور ترکیه از ترامپ می‌خواهد تا در موضوع تحقیقات دستگاه قضایی آمریکا به این بانک کمک کند. ترامپ در پاسخ به درخواست برای انتشار بیانیه بزرگداشت این مراسم گفته سال‌های زیادی از این ماجرا گذشته و چون به‌دنبال توافق با پکن [در زمینه جنگ تجاری] است، نمی‌خواهد آنها را از خود برنجد. به گفته بولتون، ترامپ حتی تحریم‌های وضع‌شده علیه گروه‌مخابراتی ZTE چین را لغو کرده تا از این ابتکار به‌عنوان ابزاری در مذاکرات تجاری با پکن استفاده کند. ترامپ حتی از برپایی اردوگاه‌های موسوم به کار اجباری در استان سین‌کیانگ چین که مورد انتقادات شدید مسئولان کنگره و دولت آمریکا قرار دارد، در همان جلسه‌اوزا‌کا حمایت می‌کند و آن را کار درستی می‌داند.

حوزه روسیه دیگر موضوعی است که بولتون در آن اطلاعات کم

ترامپ و ناتوانی او در مذاکرات دیپلماتیک ر باعث شکست آمریکا

توصیف می‌کند. بولتون باور دارد دیدار روسای‌جمهور آمریکا و

روسیه در هلسنکی برای واشنگتن یک «خودزنی» بود و پوتین

آمریکا بر «اهمیت کشاورزان [در انتخابات] و افزایش خریدهای سویا و گندم توسط چین بر نتیجه انتخابات» به‌ویژه در مناطق روستایی ایالات متحده آمریکا تأکید می‌کند. چند ماه بعد از این گفت‌وگو نیز در جریان دور نخست مذاکرات تجاری دوطرف، چین متعهد به خرید چندده میلیارد دلار محصولات کشاورزی از آمریکا شد. این رابطه به‌نظر می‌رسد دوسویه بوده و ترامپ هم برای حمایت از چین، حاضر نشده‌است به درخواست بولتون برای گرامیداشت کشتار میدان تیان آن‌من در سال ۱۹۸۹ بیانیه صادر کند. بولتون می‌نویسد که ترامپ در پاسخ به درخواست برای انتشار بیانیه بزرگداشت این مراسم گفته سال‌های زیادی از این ماجرا گذشته و چون به‌دنبال توافق با پکن [در زمینه جنگ تجاری] است، نمی‌خواهد آنها را از خود برنجد. به گفته بولتون، ترامپ حتی تحریم‌های وضع‌شده علیه گروه‌مخابراتی ZTE چین را لغو کرده تا از این ابتکار به‌عنوان ابزاری در مذاکرات تجاری با پکن استفاده کند. ترامپ حتی از برپایی اردوگاه‌های موسوم به کار اجباری در استان سین‌کیانگ چین که مورد انتقادات شدید مسئولان کنگره و دولت آمریکا قرار دارد، در همان جلسه‌اوزا‌کا

حمایت می‌کند و آن را کار درستی می‌داند.
حوزه روسیه دیگر موضوعی است که بولتون در آن اطلاعات کم ترامپ و ناتوانی او در مذاکرات دیپلماتیک ر باعث شکست آمریکا توصیف می‌کند. بولتون باور دارد دیدار روسای‌جمهور آمریکا و

روسیه در هلسنکی برای واشنگتن یک «خودزنی» بود و پوتین

نبرد ترامپک و ترامپ

درباره بولتون می‌گویند او از دوران دانشجویی تمایلات تند دست‌راستی داشت و هیچ‌گاه تا امروز از این تمایلات عقب‌نشینی نکرده‌است. او از نومحافظه‌کاران برجسته دولت بوش بود و گفته می‌شود مقامات ارشدی چون دیک چینی معاون رئیس‌جمهور و دونالد رامسفلد وزیر دفاع با اینکه نومحافظه‌کار نبودند، اما در زمینه سیاست خارجی، مخصوصاً در زمینه رژیم صهیونیستی و استفاده از قوای نظامی آمریکا به‌منظور دستیابی به اهداف موردنظر آن در خاورمیانه، تابع مشاوران نومحافظه‌کار بودند. در اندیشه بولتون، هر کشوری را که مقابل هژمونی آمریکا ایستادگی کند باید با حمله نظامی متوقف کرد. او در غرب‌آسیا، ایران را کشور در تضاد با هژمونی آمریکا می‌دانست و بر همین اساس حتی در زمان حمله به افغانستان و عراق در پی حمله نظامی به ایران بود، اما تلاش‌هایش بی‌نتیجه ماند. ردپای بولتون در بسیاری از اقدامات علیه ایران قابل‌شناسایی است. او پس از نقش موثر ایران در تضعیف طالبان و تعلیق غنی‌سازی در ایران، جورج بوش را متقاعد کرده بود در سخنرانی خود ایران را به‌عنوان یکی از کشورهایی که او به آنها لقب «محور شرارت» داده بود، جای دهد. با این‌حال او نتوانست برای اقدام نظامی علیه تهران نظر مقامات آمریکایی را جلب کند. بعدها بولتون در کتاب خاطراتش نوشت این کالین پاول، وزیر وقت امور خارجه آمریکا بود که تلاش کرد سیاست آمریکا را در برخورد با ایران عوض کند و آن را از تأکید بر اعمال تحریم به ارائه سیاست تشویقی تغییر دهد. او سه‌هفته‌ای را که پس از پیشنهاد تشویق کالین پاول به تهران سپری شد، «سخت‌ترین» دوران مأموریت خود در سازمان ملل توصیف کرده بود. میل بولتون به اقدام نظامی به حدی بود که جک استراو وزیر امور خارجه بریتانیا در سال ۲۰۰۳ و در زمان مذاکره اروپا و آمریکا با لیبی به دولت بوش اصرار کرده بود که به جان بولتون اجازه ندهند در مذاکرات دخالت کند. بولتون سال‌ها بعد بسیار تلاش کرد رژیم صهیونیستی را به عملیات نظامی علیه تاسیسات هسته‌ای ایران متقاعد کند و با استفاده از این ادعا که تنها هشت روز تا جلوگیری از دستیابی ایران به تسلیحات اتمی فرصت دارید، تلاش کرد تل‌او‌یورا وارد جنگ با ایران کند. پس از ناامیدی او از دولت‌های آمریکا و رژیم صهیونیستی، او با یک عقب‌نشینی معنادار به جای دولت‌ها سراغ گروهک‌های تروریستی همچون منافقین رفت و در جمع آنها خواستار سرنگونی حکومت ایران شد.

دونالد ترامپ در سال ۲۰۱۸، جان بولتون را در زمانی به سمت مشاور امنیت ملی

منصوب کرد که تلاش می‌کرد دو پرونده مهم را سروسامان بدهد؛ یکی اصلاح توافق

کند. بولتون می‌گوید ترامپ به‌نظر دیگر اعضای تیم سیاست‌خارجی‌اش مانند پمپئو و حتی امانوئل مکرون رئیس‌جمهور فرانسه درباره رفتار بد ترکیه با کردها که متحدهان آمریکا هستند، اهمیتی نداده‌است.

مشاور سابق امنیت ملی آمریکا تصمیم ترامپ برای دیدار با کیم جونگ‌اون، رهبر کره‌شمالی در سنگاپور را «اشتباهی احمقانه» می‌داند و معتقد است دعوت از کیم به کاخ سفید، «یک فاجعه پنهانی بسیار بزرگ» بود. بولتون توثیت‌های ترامپ درباره مذاکره با کره‌شمالی را «بسیار خنده‌دار» دانسته و می‌گوید دیدار ترامپ و کیم در منطقه غیرنظامی‌شده در مرز دو کره تنها به دلیل وسواس رئیس‌جمهور آمریکا در پیروزی در دوره دوم انتخابات ریاست‌جمهوری خود بوده‌است. بولتون درباره این دیدار در کتابش آورده‌است: «بنابراین اگر او فکر می‌کرد می‌تواند فرصت گرفتن عکس در کنار کیم جونگ‌اون را در منطقه غیرنظامی‌شده مرز دو کره داشته‌باشد، تنها بر فرصت گرفتن عکس و واکنش رسانه‌ها متمرکز می‌شد.» وی در ادامه می‌گوید ترامپ در چنین دیدارهایی بر مواضع آمریکا تمرکز زیادی نداشته‌و تنها بر منافع شخصی‌اش تمرکز داشته‌است.

بولتون درباره یکی از مهم‌ترین پرونده‌های روی میز دولت این کشور که مربوط به ونزوئلاست، می‌گوید ترامپ این سوال را از مسئولان دولتش داشت که چرا ما با توجه به وضعیت ونزوئلا نمی‌توانیم به این کشور حمله کنیم و سپس گفته بود اگر می‌توانستیم حمله کنیم «خیلی باحال بود.»

بولتون در جایی از کتاب خود از نحوه اداره ناتو توسط ترامپ نیز انتقاد کرده و نوشته دولت ترامپ بیش از آنچه به‌نظر می‌رسید، به خروج از ناتو نزدیک بود. دیگر گاف‌های ترامپ که بولتون به آن اشاره کرده، سوال او از تزامی نخست‌وزیر سابق بریتانیاست که در آن از می‌پرسیده آیا بریتانیا دارای سلاح هسته‌ای است؟ فاجعه‌بارتر از سوال قبلی جایی است که ترامپ پیش از سفر به فتلاند برای دیدار با پوتین از اعضای دولتش می‌پرسد آیا فتلاند جزئی از روسیه است؟ بولتون اطلاعات ژئوپلیتیکی را بسیار ناچیز و ناقص توصیف کرده‌است.

بولتون می‌گوید اطرافیان ترامپ دو دسته‌اند؛ یکی آنهایی که نگران سخنان و رفتارهای رئیس‌جمهور آمریکا هستند و عده‌ای دیگر که وی را به خاطر سخنان و رفتارهایش مسخره می‌کنند. به نوشته بولتون کاخ سفید جو منطلمی دارد که ترامپ در ایجاد آن نقش دارد، زیرا وی می‌گذارد در جلسات متعدد اعضای دولت با یکدیگر درگیر شوند و در آن رئیس‌جمهور وارد شده و با تمام آنها مانند پاپ رفتار می‌کند. به گفته بولتون، دونالد ترامپ علاقه‌ای به ایجاد تقابل و اختلاف بین اعضای کابینه خود داشته و حتی یک‌بار به او گفته‌است که رکس تیلرسون [وزیرخارجه سابق] با استفاده از الفاظ زشت و توأم با تبعیض جنسیتی، تینکی هیلی نماینده سابق آمریکا در سازمان ملل را مورد خطاب قرار داده‌است.

هشت تیرکش با ترامپ

در این کتاب جان بولتون هرچند ترامپ را شخصیتی می‌داند که منافع شخصی را بر منافع ملی ترجیح داده و شناخت درستی از عرصه ژئوپلیتیک ندارد اما با این حال تصور اینکه سیاست‌های جنگ‌طلبانه او نیز در راستای منافع آمریکاست، حتی در خود آمریکائیز منتقدان جدی دارد. او تلاش می‌کند آنچه خود باور دارد را به‌عنوان منافع ملی تعریف کند و مخالفت و تفرکات جنگ‌طلبانه‌اش را در تضاد با امنیت ملی آمریکا قرار دهد. او در کتاب قبلی خود نیز همین شیوه مواجهه را – البته با کمی آرامش بیشتر–نسبت به کالین پاول وزیر امور خارجه آمریکا داشت و مدعی بود پاول تلاش کرد تا سیاست آمریکا را در برخورد با ایران عوض کند. او در آن کتاب هم به تمامی بحران‌های بین‌المللی که با آنها سروکار داشته ازجمله آزمایش اتمی کره‌شمالی، برنامه هسته‌ای ایران، درگیری‌های دارفور و حتی جنگ سال گذشته رژیم صهیونیستی و لبنان پرداخته‌بود و درمجموع سیاست‌خارجی جورج بوش را چیزی شبیه «سقوط آزاد» خوانده بود.

بولتون دیپلمات‌های آمریکایی و اروپایی را متهم کرده بود که «به‌جای اینکه همچون او جورج بوش مواضع محکمی اتخاذ کنند، تنها به فکر مصالحه [به‌ویژه با ایران] هستند.» او این بار اما سه علت اخراج عجیبش از دولت ترامپ، تیغ انتقاد رایتیزر کرده و یک دوئل جدی را علیه ترامپ آن‌هم در آستانه انتخابات ریاست‌جمهوری ۲۰۲۰ به‌راه انداخته‌است. اینکه آیا کتاب او تا چند روز دیگر به بازار خواهد آمد یا خیر، مشخص نیست اما اگر این کتاب وارد بازار شود، در کنار بحران کرونا، اقتصاد کوچک‌شده و شکاف‌های شهروندی، ضربه دیگری بر کمپین انتخاباتی دونالد ترامپ در انتخابات ۲۰۲۰ زده خواهد شد. از سال ۱۷ ۲۰ تاکنون دونالد ترامپ ۳ مشاور امنیت ملی‌اش (ژنرال فلین، ژنرال مک‌مستر و جان بولتون) را برکنار کرده‌است، درحالی‌که مسائل تنش‌زای این بین‌المللی همچنان لاینحل مانده‌اند.

گرچه برکناری بولتون برای بسیاری فاقد شگفتی بود، ولی بی‌تردید با عجله صورت گرفت. ساعتی قبل از اعلام این برکناری نام او برای حضور در برنامه کنفرانس مطبوعاتی کاخ سفید در کنار استیو منوچین، وزیر خزانه‌داری و مایک پومپئو، وزیر امور خارجه دیده می‌شد و به همین دلیل عدم‌حضور او در این برنامه ناگهانی بود و تا حد زیادی توجه خبرنگاران حاضر را به‌جای محتوای آنچه قرار بود اعلام‌سیاست‌های جدید آمریکا در رویارویی با تروریسم بین‌المللی باشد، به سوال و جواب درمورد چرایی این برکناری تبدیل کرد.

در ساعات اولیه باامداد دونالد ترامپ در یک پیام تویتری اعلام کردشب گذشته به بولتون اطلاع داده (دیگر به خدمات او در کاخ سفید نیازی نیست)، درحالی‌که توثیت جان بولتون زبان دیگری را به کار گرفته و گفته‌است که شب گذشته پیشنهاد استعفایش را با رئیس‌جمهور مطرح کرده‌ولی رئیس‌جمهور گفته‌است که «حالا فردا در این مورد صحبت می‌کنیم.» اما نامه استعفاي بولتون به تاریخ ۱۰ سپتامبر به‌جز خطاب و امضای نامه، فقط از ۲۵ کلمه تشکیل شده که در آن ضمن تشکر از اینکه به او امکان خدمتگزاری به کشورش داده شده، خطاب به رئیس‌جمهور می‌گوید «بدین‌وسيله و بلافاصله، استعفاي خود را اعلام می‌کنم.»